

Младен Младенов*

ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА СРОКОВЕТЕ ОТ СТРАНА НА АДМИНИСТРАЦИЯТА

The article discusses one very important from practical and legal, but also from sociological, economic, political and managerial point of views problem – calculation of time limits from the administration. Both formal-juridical and value-content approach are covered. The applicable legal provisions are interpreted and judicial practice is examined. On the base of five hypothetical, but realistic cases the complicated matter is explained in intelligible for every reader manner.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата статия е провокирана от излишната драматизация във връзка със спазването на процесуалните срокове в административния и административнонаказателния процес. За краткост в изложението под „администрация“ ще се разбират публичните власти (в тяхната неразделност от орган на власт и неговата администрация), като се има предвид не само полето на изпълнителната власт, а на който и да е държавен орган (при действието му като административен или административнонаказващ орган) и неговата администрация.

Правната проблематика ще се разгледа най-вече през „духа на закона“, като преди това се отбележи познатата на всички „буква на закона“. Доминанцията на втория подход при често пълно negliжиране на първия е (за съжаление) една от причините за недобре работещата правна система не само в Република България, но и в континенталната система на правото като цяло. Корекция на това статукво може да бъде не само добрата административна практика, но преди всичко съдебната практика¹, а при скромни, но целенасочени опити – и правната теория.

* Авторът е юрист, магистър по публични финанси и магистър по управленски науки, Доктор по политология. Преподава в Института по публична администрация и в Нов български университет, както и в други учебни институции. Консултант в публичния и в частния сектор, преподавател, изследовател в областта на юридическите професии и дейности.

¹ Courts can shape public deliberation and provide a jurisprudence that provides both institutional memory and a body of principles that can help solve future disputes (See: Langford, Malcolm. Why Judicial Review? – In: Oslo Law Review, 2015, Issue 1, p. 36 – 85. – <https://www.journals.uio.no/index.php/oslawreview/article/view/2351/2207>).

Темпоралните проявления на правото влияят пряко и косвено върху социалните и икономическите системи. За обществото като цяло съвсем не е без значение дали неговите правни очаквания при изчисляване на законовите срокове съвпадат с подхода на администрацията, защото времевите перспективи на гражданите трябва да са предвидими за самите тях във времето. С още по-силно основание това важи и за бизнес средата, доколкото икономиката е базирана върху изпълнението на взаимни задължения между отделните взаимодействащи си субекти, а основна характеристика на това изпълнение е срочността. Затова и от социална, и от икономическа гледна точка изчисляването на сроковете от страна на администрацията е базов теоретичен и практически проблем, който предопределя наличието или липсата на *доверие от частните субекти към публичните власти*.

ФОРМАЛНО-ЮРИДИЧЕСКИ ПОДХОД („БУКВА НА ЗАКОНА“)

В общия административен процес правилата относно сроковете са ясно закрепени в чл.11 от АПК² – бързина и процесуална икономия, и в чл.57 от същия кодекс – срокове за издаване на индивидуалния административен акт. Те уреждат принципното положение на срочност в административния процес, както и системата от срокове според тяхната продължителност. Този нормативен акт обаче не урежда правилата относно *изчисляването на сроковете* в административния процес. Законодателят сякаш „предполага, че те се знаят“. И това е точно така, понеже институтът на изчисляване на срокове е *постулат* в обективното право, т.е. изначално положение, което се приема за такова, без да има нужда да се доказва.

В българското право за основна правна уредба на този институт се счита чл.60 от ГПК³, който подробно разяснява, че срокът се изчислява по години, месеци, седмици и дни; този, който се брои на години, изтича в съответния ден на последната година, а ако месецът през последната година няма съответно число, срокът изтича в последния му ден; който се брои на месеци, изтича на съответното число на последния месец, а ако последният месец няма съответно число, срокът изтича в последния му ден; който се брои на седмици, изтича в съответния ден на последната седмица; който се брои на дни, се изчислява от деня, следващ този, от който започва да тече срокът, и изтича в края на последния ден; когато последният ден от срока е неприсъществен, срокът изтича в първия следващ присъществен ден. В своята уредба за фазата на процеса, която се развива пред административния орган, АПК не прави директна препратка към ГПК във връзка със сроковете. Подобно позоваване се вижда едва в чл.144 от АПК, в Дял трети „Производства пред съд“, което обаче е *строго стеснително* като изказ – за неуредените в този дял въпроси се прилага Гражданският процесуален кодекс. Въпреки това практиката *винаги* е приемала, че чл.144 от АПК извършва обща препратка към ГПК

² Административнопроцесуален кодекс, в сила от 12.07.2006 г., обн. ДВ, бр.30 от 11.04.2006 г.

³ Граждански процесуален кодекс, в сила от 1.03.2008 г., обн. ДВ, бр.59 от 20.07.2007 г.

за всички неуредени случаи, включително относно правилата за изчисляване на сроковете. Аргументите в тази насока не са нужни, но поне два от тях могат да бъдат отразени тук. Първият е, че след като в съдебната фаза на административния процес има позоваване на правила за сроковете, то те не биха могли да бъдат различаващи се от административната фаза на процеса (с оглед на изискването за последователност на правната уредба въобще). Вторият е, че законодателят очевидно е допуснал несъвършенство на законовата уредба и е поставил на несистематично място в кодекса правилото на чл.144 от АПК (то би трябвало да е още в Дял първи „Общи положения“).

Допълнителен аргумент в тази насока би било правилото, което урежда един особен административен процес – данъчноосигурителния. Според чл.9, ал.1 от ДОПК⁴ „...административния процес по този кодекс...“. Тоест законодателят изрично посочва, че данъчноосигурителният процес е административен по своя характер. Няма никаква логика правилата за изчисляване на срокове в общия административен и в особения административен процес да са различни. А ДОПК в своята разпоредба на чл.22 следва логиката и изказа на ГПК, като отбелязва някои особености, които могат да бъдат открити в първата и осмата му алинея. Текстът е в смисъл, че срокът в административното производство е 14-дневен, когато не е установен от закона или определен от органа по приходите, съответно от публичния изпълнител. Органът по приходите и публичният изпълнител не могат да определят срок, по-кратък от 7 дни. Сроковете се изчисляват по години, месеци, седмици и дни. Срокът, който се брои по години, изтича на същото число и в същия месец на съответната година, а когато такова число няма – в края на съответния месец. Срокът, който се брои по месеци, изтича на съответното число на последния месец, а ако последният месец няма съответното число, срокът изтича в последния му ден. Срокът, който се брои на седмици, изтича в съответния ден на последната седмица. Срокът, който се брои на дни, се изчислява от деня, следващ деня, от който започва да тече срокът, и изтича в края на последния му ден. Когато срокът изтича в неприсъствен ден, този ден не се брои и срокът изтича в следващия след него присъствен ден. Последният ден на срока продължава до края на двадесет и четвъртия час, но ако трябва лично да се извърши или представи нещо пред органа по приходите или публичния изпълнител, срокът изтича в момента на приключване на работното време.

В административнонаказателния процес чл.84 от ЗАНН⁵ изрично препраща при липсата на особени правила в него относно изчисляването на сроковете към разпоредбите на НПК⁶. Там, в чл.183, е посочено (без особено различие с правилата в горесцитираните нормативни актове), че сроковете се изчисляват в дни, седмици, месеци и години: срокът, който се изчислява в дни, започва да тече на следващия ден и изтича в края на последния ден; срокът, който се изчислява в седмици и месеци, изтича в съответния ден на пос-

⁴ Данъчноосигурителен процесуален кодекс, в сила от 1.01.2006 г., обн. ДВ, бр.105 от 29.12.2005 г.

⁵ Закон за административните нарушения и наказания, обн. ДВ, бр.92 от 28.11.1969 г.

⁶ Наказателнопроцесуален кодекс, в сила от 29.04.2006 г., обн. ДВ, бр.86 от 28.10.2005 г.

ледната седмица или на съответното число на последния месец; когато последният месец няма съответно число, срокът изтича в последния ден на месеца, а когато последният ден на срока е неприсъствен, срокът изтича в първия следващ присъствен ден.

Съдебната практика и на двете върховни съдилища е константна и непротиворечива. В този смисъл Върховният касационен съд приема, че преклюзивните срокове изтичат на съответния ден, като особен акцент се поставя върху факта той да е работен ден, често отбелязван в съдебните решения със запис от рода на „(работен ден – понеделник)“⁷. При същата логика се действа при привидно делнични дни, но официални празници.⁸ Обратно, ако това се случи в неприсъствен ден, срокът се счита за спазен в първия присъствен ден.⁹ Понякога съдебните състави въобще не се занимават с въпроса присъствен или неприсъствен е денят за извършване на процесуалното действие.¹⁰ Такъв подход би трябвало да се приеме за приложим за „дългите срокове“ – месечни и годишни, понеже няма рационално оправдание за пропускането им. Когато от деловодна гледна точка липсват номер и дата на съответния документ, се счита, че датата на приложенията към него посочват съответната дата (например датата на квитанцията за внесена държавна такса)¹¹. Изрично е развита практика, че не може да се приеме спекулативното твърдение, че срокът се състои само от „присъствени дни“¹². Също така стриктно се отчита различието в методиката на броенето на сроковете по дни, седмици, месеци и години.¹³

Практиката на Върховния административен съд не се различава от тази на Върховния касационен съд. Тук обаче са доразвити *вторични правни институти*, като „първи присъствен ден, следващ последния ден от срока неприсъствен ден“¹⁴. Отрича се правното значение на изходящия номер на съответния акт с правно значение, като се цени единствено входящият такъв, като

⁷ Вж.: Определение № 32 от 19.01.2009 г. на ВКС по ч.т.д. № 363/2008 г., I т.о., ТК, докладчик съдията Елеонора Чаначева; Определение № 54 от 6.02.2009 г. на ВКС по гр.д. № 38/2009 г., II г.о., ГК, докладчик съдията Златка Русева; Определение № 664 от 1.12.2009 г. на ВКС по ч.гр.д. № 618/2009 г., III г.о., ГК, докладчик съдията Надя Зяпкива; Определение № 670 от 2.12.2009 г. на ВКС по ч.гр.д. № 683/2009 г., III г.о., ГК, докладчик съдията Надя Зяпкива; Определение № 58 от 23.03.2011 г. на ВКС по гр.д. № 307/2011 г., I г.о., ГК, докладчик съдията Диана Ценева.

⁸ Вж.: Определение № 153 от 2.02.2011 г. на ВКС по ч.т.д. № 837/2010 г., II т.о., ТК, докладчик съдията Емilia Василева.

⁹ Вж.: Определение № 49 от 2.02.2009 г. на ВКС по ч.гр.д. № 47/2009 г., IV г.о., ГК, докладчик съдията Стоил Сотиров.

¹⁰ Вж.: Определение № 319 от 27.05.2009 г. на ВКС по ч.т.д. № 358/2009 г., II т.о., ТК, докладчик съдията Росица Ковачева; Определение № 75 от 28.01.2015 г. на ВКС по ч.гр.д. № 323/2015 г., IV г.о., ГК, докладчик съдията Светла Бояджиева.

¹¹ Вж.: Определение № 107 от 10.02.2009 г. на ВКС по гр.д. № 4818/2008 г., III г.о., ГК, докладчик съдията Капка Юстинианова.

¹² Вж.: Определение № 503 от 20.12.2010 г. на ВКС по гр.д. № 505/2010 г., II г.о., ГК, докладчик съдията Велислав Павков.

¹³ Вж.: Определение № 512 от 27.10.2011 г. на ВКС по ч.гр.д. № 474/2011 г., I г.о., ГК, докладчик съдията Бонка Дечева.

¹⁴ Вж.: Определение № 2952 от 5.03.2009 г. на ВАС по адм. д. № 1547/2009 г., III о., докладчик председателят Веселина Кълова.

се използват производни термини, като „входна жалба“¹⁵. Поддържа се, че „като такъв и за разлика от давностния преклузивният срок тече по отношение на всички и не може да се спира или прекъсва“¹⁶. Изтичането на срока е налице в присъствен ден, преди почивни и празнични дни.¹⁷ Важният момент е този на извършването на действието (например подаване по пощата)¹⁸, а не на получаването. Определени съдебни състави на ВАС много ясно изразяват позицията, че „следва да се има предвид и възможността нормите на ГПК да намерят субсидиарно приложение при случаи, неуредени в административния процес“¹⁹.

ЦЕННОСТНО-СЪДЪРЖАТЕЛЕН ПОДХОД („ДУХА НА ЗАКОНА“)

Както вече се изясни, проблеми при разбирането и прилагането на „буквата на закона“ по отношение на института на изчисляване на сроковете не би трябвало да съществува при обширната, категорична и пределно ясна практика на двете върховни съдилища. Няма официални систематизирани данни администрацията да се е отклонявала от това формално-юридическо положение на нещата. Ако въобще може да се говори за нередности в тази насока, то те са единични, произтичат от недоглеждане, разсеяност, пропуск и технически грешки при изчисляването. Проблемът или поне същественият проблем въобще не е тук.

Всъщност формално-юридическият подход при работата на администрацията би трябвало отдавна да е заместен от ценностно-съдържателния подход. Това предполага осмисляне на съществуването на администрацията и последващо съобразяване на нейния подход в работата с конституционните и законовите цели и задачи пред нея. По същността си тези цели и задачи са от *ценностен характер* и не биха могли да бъдат разбрани, без да се засегне тяхната *съдържателна част*. А тя в основния си аспект отговаря на въпроса администрацията самоцелна ли е в своето съществуване.

Първият възможен отговор е от конституционно естество. Първото изречение на ал.1 на чл.116 от КРБ²⁰ постановява, че държавните служители са изпълнители на волята и интересите на нацията. Интересите на нацията най-общо могат да бъдат разглеждани като съпадащите интереси на всички правни субекти, имащи конституционната връзка с българския правен ред. В

¹⁵ Вж.: Определение № 8606 от 24.06.2010 г. на ВАС по адм. д. № 7857/2010 г., IV о., докладчик председателят Галина Матейска; Определение № 11403 от 6.10.2010 г. на ВАС по адм. д. № 373/2010 г., V о., докладчик съдията Илиана Дойчева.

¹⁶ Вж.: Определение № 15010 от 8.12.2010 г. на ВАС по адм. д. № 13508/2010 г., IV о., докладчик съдията Галина Матейска.

¹⁷ Вж.: Определение № 3995 от 21.03.2011 г. на ВАС по адм. д. № 588/2011 г., VI о., докладчик съдията Николай Гулчев.

¹⁸ Вж.: Определение № 4967 от 4.05.2015 г. на ВАС по адм. д. № 4744/2015 г., VI о., докладчик съдията Николай Гулчев.

¹⁹ Из Определение № 14 от 3.01.2006 г. на ВАС по адм. д. № 11716/2006 г., I о., докладчик съдията Мирслав Мирчев.

²⁰ Конституция на Република България, в сила от 13.07.1991 г., обн. ДВ, бр.56 от 13.07.1991 г.

огромния брой случаи това са физическите и юридическите лица, т.е. администрацията е създадена да обслужва техните интереси.

Вторият отговор в същата насока се намира в чл.2, ал.2 от ЗА²¹, където е посочено, че администрацията осъществява своята дейност в интерес на обществото и в съответствие с Конституцията и с другите нормативни актове. Терминът „общество“ тук се използва от законодателя като синонимна форма на „нация“ в цитираната по-горе конституционна норма.

Третият отговор се извежда от европейското право. Там изрично е введен терминът „право на добра администрация“. Така например в чл.41 (1) от Харта на основните права на ЕС²² е записано, че всеки има право засягащите го въпроси да бъдат разглеждани от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза безпристрастно, справедливо и в разумен срок. Тоест в съдържателен аспект добрата администрация аксиоматично се свързва със спазването на разумни срокове в работата си.

Четвъртият (много убеждаващ аргумент) е изказан от предишния европейски омбудсман проф. П. Никифорос Диамандурос в смисъл, че „Добрата администрация е готова да направи за гражданите повече от правния минимум и да се ангажира чрез диалог да постигне решение, което се възприема за справедливо“²³. Именно тук се изразява ценностно-съдържателен подход, но при него *всеки един случай* изисква преценка за „повечето от правния минимум“. Точно тази преценка *различава дълбочинно* формално-юридическия от ценностно-съдържателния подход. В контекста на изчисляването на сроковете от страна на администрацията първият подход е *точно съвпадение* на изчисления със законоопределения срок, а втория е *постигане на правния минимум* в границите на законоустановения срок.

Този прословут „правен минимум“ през призмата на института на изчисляване на срокове може да бъде издирен в чл.11 от АПК, който въвежда принципното изискване за бързина и процесуална икономия в административния процес. Разпоредбата е кратка, но категорична: процесуалните действия се извършват в сроковете, определени от закона, и за *най-краткото време*, необходимо според конкретните обстоятелства и целта на действието или на административния акт. Тук, в рамките на закона, е налице *стремеж за постигане* на „най-краткото необходимо време“.

От друга страна обаче в чл.6, ал.1 от АПК има изискване административните органи да упражняват правомощията си по *разумен начин, добросъвестно и справедливо*, като еманация на *принципа за съразмерност в административния процес*. Пак там, в третата алинея на същия текст, е записано, че когато с административния акт се засягат права или се създават задължения за граждани или за организации, се прилагат онези мерки, които са по-

²¹ Закон за администрацията, обн. ДВ, бр.130 от 5.11.1998 г.

²² Харта на основните права на Европейския съюз, 2012/С 326/02. Пълният текст на български език – на интернет страницата на Европейския съюз EUR-Lex. – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>.

²³ Цит. по: Чиновниците трябва да са справедливи. – В: Стандарт, 17.11.2008 г., чрез позоваване на интернет страницата Омбудсман на Република България – <http://www.ombudsman.bg/media/342?page=78>.

благоприятни за тях, ако и по този начин се постига целта на закона. Под „мерки“ в широкия смисъл би трябвало да се разбират не само актове и действия на администрацията, но и *начини, способности, подходи*, включително и *ограничения, рамки, граници и стандарти* във връзка с изчисляване на сроковете.

Така при ценностно-съдържателния подход, приложим при института на изчисляване на сроковете от страна на администрацията, се очертават: 1. Рамки – законоустановените срокове, които *не трябва да се нарушават*; 2. Критерии, които *обаче не са приложими едновременно в един и същ случай*: а) най-кратко време; б) разумност, добросъвестност и справедливост; в) по-благоприятни мерки за гражданите и организациите. За да бъде разбрана тази концепция, ще бъдат илюстрирани накратко няколко хипотетични казуса.

Казус 1. Предоставяне на административна услуга „издаване на документ“

Срокът за издаване на документ от администрацията е седемдневен според правилото на чл.57, ал.2 в контекста на чл.21, ал.2 и 3 от АПК. Формално-юридическият подход би броил срока по дни и би издал документа на седмия ден. Ценностно-съдържателният подход обаче *очаква* документът да бъде издаден *възможно най-бързо*, защото това е най-благоприятната ситуация за лицето, което иска да се ползва от него и със сигурност отговаря на изискването за най-кратко време и показва усилия на администрацията повече от правния минимум (който би се „вместил“ точно на границата на седмия ден).

Казус 2. Приемане на становища

Според правилото на чл.34, ал.3 от АПК административният орган осигурява на страните възможност да изразят становище по събраните доказателства, както и по предявените искания, като определя срок, не по-дълъг от 7 дни. Страните могат да правят писмени искания и възражения. За разлика от първия казус, тук органът е удачно да даде *максималния срок* от 7 дни, защото той е най-благоприятен за страните (внимателно да обмислят, систематизират и манифестират своите становища), а и отговаря на изискванията за добросъвестност (неувреждане на чужди права, свободи и правни възможности) и разумност (водещият производството административен орган би се ползвал от становищата, за да постанови законосъобразен и целесъобразен акт, базиран на основания и аргументи, разгледани във възможно най-широк спектър).

Казус 3. Приемане на писмени възражения срещу акт за установяване на административно нарушение

Когато актосъставителят установява нарушението и изготвя акта в присъствието на нарушителя в деня на нарушението X, обикновено е необходимо техническо време за отразяване на всички реквизити в акта. Ако вече изготвеният акт се предяви за запознаване и подпис на нарушителя в 00,01 часа на следващия ден Z, тридневният срок за писмените възражения на нарушителя започва да се изчислява, *считано от деня Z*, а не от деня X. Точно така би трябвало да се разбира разпоредбата на чл.44, ал.1 от ЗАНН и това отговаря не само на ценностно-съдържателния подход (в случая базиран на общия

правов принцип за правото на защита), но дори и на формално-юридическия подход, изискващ стриктно спазване на закона (терминът „тридневен срок от подписването му“ предполага изчисляване на срокове според официалните времеви стандарти, приложени към действителните факти по случая).

Казус 4. Предоставяне на срок за предложения и становища по проект на нормативен акт

Съобразно чл.26, ал.2 от ЗНА²⁴ преди внасянето на проект на нормативен акт за издаване или приемане от компетентния орган съставителят на проекта го публикува на интернет страницата на съответната институция заедно с мотивите, съответно доклада, като на заинтересованите лица се предоставя най-малко 14-дневен срок за предложения и становища по проекта. Повече от ясно е, че терминът „най-малко“ предполага по-дълги срокове от посочения 14-дневен срок. Точно в този аспект е и съдебната практика, която изключително аргументирано приема, че „процедурата по приемането на нормативния административен акт е императивно разписана в защита на публичния интерес, поради което допуснатото нарушение е съществено. Разпоредбата на чл. 26, ал. 2 от ЗНА следва да бъде тълкувана в съответствие с чл. 77 от АПК, който задължава компетентния орган да издаде нормативен акт, след като обсъди проекта с направените становища, предложения и възражения, което в случая не е изпълнено“²⁵. Впрочем този съдебен акт може да бъде цитиран и с оглед на довода, че „при липсата на изрична разпоредба в Закона за нормативните актове относно броенето на сроковете ще следва да се прилага разпоредбата на чл.60, ал.5 от Гражданския процесуален кодекс...“.

Всъщност при такъв казус администрацията би трябвало да преценява срока като „най-благоприятния“ едновременно за всички заинтересовани от бъдещия нормативен акт негови адресати и като „най-разумния“ за развитието на водения от нея особен законоопределен процес – процес по изработването на проект на нормативен акт. Тоест „златната среда“ би трябвало да се търси между *максимално дългите срокове* с оглед на заинтересованите лица и *максимално късите срокове* с оглед на принципа на бързина. По друг начин казано, с оглед на обществения интерес най-вероятно при такива казуси изчисляването на срокове за предоставянето на предложения и становища би трябвало да надхвърля сериозно минималния 14-дневен срок. Самото изчисляване на „най-малкото“ според правилото на „златната среда“ е *специфично за всеки отделен подобен казус*. Именно тук се наблюдава силен превес на ценностно-съдържателния над формално-юридическия подход при института на изчисляване на срокове от страна на администрацията. Защото първият подход отчита само аспекта на *начина на броене*, докато вторият *освен това е съобразен и със смисъла на съществуването на сроковете в процеса*.

²⁴ Закон за нормативните актове, обн. ДВ, бр.27 от 3.04.1973 г.

²⁵ Из Решение № 7842 от 29.06.2015 г. на ВАС по адм. д. № 9748/2014 г., II о., докладчик съдията Надежда Джелснова.

Казус 5. Определение на срок на друг държавен орган по запитване относно съгласие или мнение

Правилото на чл.53, ал.1 от АПК е, че когато специален закон изисква съгласието или мнението на друг орган и ако не е предвидено друго, административният орган, водещ производството, търси незабавно съдействието на този орган. Тук ключовият момент е „незабавно“, което е началото на *изчисляването на специфичния срок* по този правен институт. Втората алинея на същия текст уточнява, че другият орган отговаря на запитването в срок, определен от водещия производството орган, но не по-дълъг от 14 дни. Тук акцентът е върху израза „но не по-дълъг“, което е *евентуалният краен момент на изчисляването на срока*. Както в горния казус, и тук трябва да се намери „златната среда“ – *между крайния законоустановен срок* по производството на компетентния орган и *разумния необходим срок* за отговор на запитания орган, т.е. между „незабавно“ (съдържащ в себе си принципа на координация по смисъла на чл.2, ал.1, т.5, предложение второ от ЗА²⁶) и „но не по-дълъг“ (касаещ законоопределения процесуален срок от общия процесуален закон – АПК, или по специалното законодателство). Преценката на запитващия орган би трябвало да е разумна и добросъвестна, даваща за всеки конкретен случай *достатъчен срок* на запитания орган. Именно затова тя е вариативна величина, като изчисляването на *определения от органа срок* (и то предварително, преди да започне да тече) става въз основа на преценка, която се базира най-малко на два правни принципа, въз основа на които работи администрацията. Това са принципите на законност и на ефективност, визирани в чл.2, ал.1, т.1 и т.4 от ЗА.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В една правова и демократична държава дефинитивно трябва да се приема виждането на проф. П. Никифорос Диамандурос²⁷ „администрацията съществува, за да служи на гражданите, а не обратното“. В динамиката на съвременното *споделянето от администрацията виждане*, че времето е ценно за всеки гражданин, довежда до взаимно уважение между публичните власти и частните субекти. Това уважение се трансформира в доверие, а то е в основата на *изграждането на легитимност*, която е дефицитна за българските институции (общоизвестно обстоятелство, което не се нуждае от доказване). Изчисляването на сроковете от страна на администрацията би трябвало *все повече* да се базира на ценностно-съдържателния подход, който иманентно съдържа в себе си чрез „поглъщане“ учебникарския формално-юридически подход (но е по-широк от него).

Социалните и икономическите измерения на института на изчисляване на сроковете от страна на администрацията отричат филистерския, формален

²⁶ Закон за администрацията, обн. ДВ, бр.130 от 5.11.1998 г.

²⁷ Пак там.

и ретрограден маниер на разбиране и прилагане на правото като неефективен, нерационален и явно опасен.

Съвременното право все повече се опира на „духа на закона“, защото той *винаги* предполага спазването и на „буквата на закона“ (докато обратното *невинаги* е вярно). Доказването на тази тенденция може да започне чрез новата парадигма на института на изчисляването на сроковете от страна на администрацията, която настоящият текст има скромния стремеж да изложи.